Reċensjonijiet

AN INTRODUCTION TO MALTESE FOLK-LORE by Jos. Cassar Pullicino, with a foreward by Professor J. Aquilina B.A., LL.D., Ph.D. (Lond.); Malta, The Allied Malta Newspapers Ltd., 1947, pp. 47.

Is-Sur G. Cassar Pullicino hu magħruf biżżejjed mill-kitba tiegħu fis-*Sundial*, f'*Leħen il-Malti* u fit-*Times of Malta* bħala wieħed mill-aħjar studjużi, jew bħala l-aqwa studjuż, tal-*folk-lore* Malti, u bħala żagħżugħ li qiegħed jitħarreġ tajjeb u jitkisser tajjeb fix-xogħol wiegħri tat-tiftix fl-istorja qadima, miktuba u mhix miktuba, ta' Malta. F'dan il-ktejjeb, miktub sfiq, jiġbor damma ta' artikoli li kienu dehru fis-*Sunday Times of Malta*.

Il-kelma "folk-lore" tfisser "tagħlim tal-poplu", u biha nifhmu l-ġemgħa ta' fehmiet, drawwiet, twemmin li tnisslu mill-poplu bla skola, kibru miegħu, saru ħaġa waħda miegħu u baqgħu dejjem għaddejjin minn nisel għal nisel. Il-*folk-lore*, li għal min ma jifhimx mhux ħlief ħmerijiet u bluhat u telf ta' żmien, jurina, qisu f'mera, ruħ il-poplu bla skola, moħħ mhux imħarreġ bit-tagħlim, qalb li tħoss u tibża' u temmen kull ma l-moħħ imqarraq igħidilha. F'kelma waħda l-*folk-lore* hu s-saff ta' isfel nett tal-kultura ta' poplu, u għalhekk ma nistgħux nistmu lluh jekk irridu nagħarfu barra mill-ġrajja l-ħajja kulturali ta' misserijietna meta moħħhom kien għadu mhux imdawwal mit-tagħlim tal-kotba.

L-ewwel wieħed li ġietu l-ħerqa jiġbor il-*folk-lore* Malti kien il-Ġeżwita Patri Manwel Magri, li ġabar ħafna ħrejjef qodma u għidud fuq it-temp u fuq ix-xhur. Cassar Pullicino mexa fi triq oħra. Flok ma kixef ħrejjef oħra jew għidud ieħor qadim, minsi u moħbi f'xi rokna bgħida ta' Malta jew Għawdex, ġabar element ieħor, element li jidher, li jafu kulħadd, imma li ħadd qatt ma ta kas tiegħu, jiġifieri logħob u għana tat-tfal, ħwejjeġ moħġaġa, sħarijiet u tagħjin, xi ħrejjef, mard u duwa. U minn dawn kollha ġabar ftit biss bħala turija ta 'dak li jista' jsir, imma dak li ġabar ġabru bir-reqqa kollha, u kull ma jsemmi jgħidilna fejn semgħu u kif igħidluh band'oħra.

L-istudju tal-*folk-lore* wieħed jista' jidħol għalih minn bosta toroq. Wieħed jista' jistudja l-*folk-lore* fih innifsu biex jikxef biss ruħ il-poplu matul is-snin. Jista' jqabblu mal-*folk-lore* ta' popli oħra biex jikxef ir-rbit bejn poplu u ieħor (studju komparativ). Jista' wkoll jiġbor il-kliem qadim, il-lum forsi minsi, u jifli l-kostruzzjoni grammatikali Maltija meħlusa mill-influwenza ta' ilsna barranin (studju lingwistiku). Sa nagħżel xi ftit minn dal-kliem minsi biex nuri x'jiswa l-istudju tal-*folk-lore* Malti.

Faċċ. 40: *Qarnita, ja qarnita, irqejtek u aktar inqorr.* Żewġ verbi li t-tifsir tagħhom intesa jew tbiddel. Il-verb *reqa* jew *raqa*, skond id-Dizzjunarji, ifisser "tikkura s-suffejra". Imma t-tifsira ewlenija hi "tneħħi l-magħmul, l-ispirtu ħażin, bis-suffejra, bis-sħarijiet, jew b'xi għamil ieħor". Għalhekk tajjeb ifisser bl-Ingliż Cassar Pullicino "I have exorcised you". Il-verb *inqorr* donnu xi taħsira tal-verb *reqa'* li jagħtina *nirqi*, miżjuda mal-verb *irqejtek* għall-emfasi, jiġifieri s-sens hu: "I have

exorcised you and I exorcise you again". U dan jidher li hu s-sens li jagħtih Cassar Pullicino. "I shall do so again". Imma fil-Għarbi hemm il-verb *qarr* li jfisser "għamel u reġa' għamel", u dan jagħtina x'naħsbu li l-verb *nqorr* mhux taħsira tal-verb *nirqi*, imma l-verb *qarr* li ntesa għal kollox u baqa' ħaj biss f'din il-formula ta 'eżorċismu. Fl-istess faċċata hemm il-kliem "nirqik, nerġa' nirqik"; is-sens hu l-istess, imma l-verbi mhumiex l-istess.

Faċċ. 16: "Makkagħha m'għajnejk". Ħaġa kurjuża! Il-verb "makkagħ" l-ebda Dizzjunarju Malti ma jġibu għalkemm għadna ngħiduh. Nużawha f'das-sens "immakkagħhielek ma' wiċċek" jiġifieri inwaddabhielek, inċappashielek, inħokkhielek ma' wiċċek. Aktarx li l-verb hu l-istess verb *miegħek* bil-konsonanti mqallbin.

Żewġ versi 'l isfel hemm il-kelma "ħafniet" li hi l-plural ta' "ħafna" li bħala nom tfisser "a handful", għalkemm hi aktarx dejjem użata bħala avverbju.

Faċċ. 15 il-kelma "*qbur*" hi l-plural ta' *qabar*, iżda aktarx li hi użata flok is-singular minħabba r-rima.

Fl-aħħar tal-ktieb hemm werrej ta' l-ismijiet u tal-ħwejjeġ l-aktar importanti li jissemmew fil-ktieb, bħalma fihom il-kotba kollha ta' kalibru xjentifiku.

P. P. SAYDON.

GHAQDA TAL-MALTI (UNIVERSITA')

F'laqgħa li saret fil-25 ta' Frar, 1948, ingħażel dan il-Kumitat għas-sena 1948 :—

President Onorarju : L-Onor. Prof. R. V. Galea, O.B.E., D.Sc., A. & C.E., Viċi-Kanċellier u Rettur.

President : Prof. G. Aquilina, B.A., LL.D., Ph.D. (Lond.)

Viċi-President : G. V. Galea.

Segretarju : W. P. Gulia, Ph.C., B.Sc.

Kaxxier : J. Brincat.

Ass. Kaxxier : M. Gambin.

Librara : J. Zarb Cousin u Ġorġ Cassar.

Membri : A. Depares u G. Saliba.